

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och 11 b § i lagen om fritt bildningsarbete

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och 11 b § i lagen om fritt bildningsarbete (RP 99/2017 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Kirsti Kotaniemi, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Hanna Salokaarto, undervisnings- och kulturministeriet
- skolråd Antti Markkanen, Utbildningsstyrelsen
- specialsakkunnig Päivi Väisänen-Haapanen, Finlands Kommunförbund
- ombudsman Jaakko Korpisaari, Akavas Specialorganisationer rf
- ordförande, rektor för Vaasa-opisto Sannasirkku Autio, Medborgarinstitutens förbund MiF
- verksamhetsledare Katariina Mäkelä, Museifackförbundet rf
- ordförande Susanna Sääskilähti, Museifackförbundet rf
- generalsekreterare Kimmo Levä, Finlands museiförbund rf
- verksamhetsledare Helena Värri, Finlands Symfoniorkestrar rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- Finlands rektorer rf
- Fritt Bildningsarbete rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt lagen om fritt bildningsarbete ska ändras.

Statsrådet har beslutat att frysa indexhöjningarna på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde åren 2016—2019 som en del av de statsekonomiska anpassningsåtgärder som statsrådet fattat beslut om. Enligt förslaget genomförs för 2018 med stöd av lagen om finansie-

Betänkande KuUB 12/2017 rd

ring av undervisnings- och kulturverksamhet en besparing som motsvarar indexhöjningarna i fråga om finansieringen av de verksamheter inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som omfattas av indexhöjningen. Enligt förslaget görs indexhöjningen för museer, teatrar och orkestrar och grundläggande konstundervisning samt gymnasieutbildning kalkylmässigt år 2018, men en motsvarande besparing beaktas i eurobeloppen som minskar de genomsnittliga priserna per enhet för varje kulturinstitutions- och utbildningsform med ett belopp som motsvarar indexhöjningen.

På motsvarande sätt föreslås att lagen om fritt bildningsarbete ändras så att avdrag som motsvarar indexhöjningen för 2018 görs i de genomsnittliga priserna per enhet för läroanstalter inom fritt bildningsarbete.

Enligt förslaget ska besparingarna som motsvarar indexhöjningar bli bestående.

Dessutom föreslås att bestämmelsen om statsunderstöd för bibliotek i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet justeras till följd av ändringen av bibliotekslagstiftningen.

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I sitt regeringsprogram har statsminister Juha Sipiläs regering förbundit sig att under regeringsperioden fatta de beslut om besparingar och strukturella reformer som behövs för att täcka underskottet i de offentliga finanserna. I regeringsprogrammet har regeringspartierna kommit överens om anpassningsåtgärder för att omedelbart stärka den offentliga ekonomin. Genom den aktuella propositionen genomförs regeringens beslut om frysning av indexhöjningarna på undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområde åren 2016—2019 i fråga om 2018, med undantag för yrkesutbildningen. Indexfrysningarna gäller också statsandelar enligt lagen om fritt bildningsarbete. Utifrån de finansieringslösningar som gjordes i samband med yrkesutbildningsreformen ska bestämmelsen om indexhöjningar för yrkesutbildningen i linje med regeringens beslut tillämpas första gången på de anslag som beviljas för budgetåret 2020.

Besparingen i statsandelarna för undervisnings- och kulturverksamheten som motsvarar indexhöjningarna för 2018 är totalt ca 4,96 miljoner euro och i fråga om läroanstalter inom fritt bildningsarbete 0,6 miljoner euro.

Kulturutskottet menar att propositionens förslag om frysning av finansieringsindexen är beklagliga men nödvändiga med tanke på regeringsprogrammets lösningar och behovet att täcka hållbarhetsunderskottet. Det gäller trots att ekonomin i Finland visar begynnande tecken på återhämtning.

Betänkande KuUB 12/2017 rd

Idrottslagen har ersatts av den nya idrottslagen som trädde i kraft den 1 maj 2015 och ungdomslagen har ersatts av den nya ungdomslagen som trädde i kraft den 1 januari 2017. Regeringen förslår att det i 1 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009, nedan finansieringslagen) görs de justeringar som dessa ändringar föranleder. Bestämmelserna om riksomfattande och regionala utvecklingsuppdrag och särskilda uppgifter i lagen om allmänna bibliotek (1492/2016) träder i kraft i början av 2018 och förutsätter enligt propositionen ändringar i finansieringslagens 44 § om statsunderstöd. Kulturutskottet stöder dessa ändringar.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen följer regeringsprogrammet och behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Propositionens konsekvenser

Regeringens bedömer att de kommuner och andra aktörer som fungerar som utbildningsanordnare samt läroanstalternas huvudmän i någon mån måste anpassa sin verksamhet till följd av propositionen, eftersom förändringen i kostnadsnivån 2018 inte beaktas i finansieringen. Det förutsätts att den verksamhet som ordnas av de kommuner och andra aktörer som fungerar som utbildningsanordnare samt läroanstalternas huvudmän ska anpassas till de till buds stående resurserna, att verksamheten effektivteras och att kostnaderna sänks.

Enligt propositionen måste också museer, teatrar och orkestrar som omfattas av statsandel göra ytterligare anpassningar i sin verksamhet. I propositionen medges att sparåtgärderna kan ha konsekvenser för museernas, teaternas och orkestrarnas verksamhetsförutsättningar samt för sysselsättningen inom branschen.

Kulturutskottet framhåller att de sparåtgärder som föreslås i propositionen har negativa följder för verksamheten men att de till sin storleksordning ändå inte är oöverkomliga. Genom de av regeringen fastställda spetsprojekten riktas samtidigt avsevärda belopp till ändamål som främjar en förnyelse av arbetssätten och till effektivitet, genomslagskraft och jämlikhet inom utbildning och kultur. Utskottet hänvisar särskilt till det den sagt om de pågående spetsprojekten i sitt utlåtande om budgetpropositionen för 2018 (KuUU 17/2017 rd — RP 106/2017 rd).

Uppskattade konsekvenser av de kumulativa inbesparingarna

Det är enligt kulturutskottet motiverat att de uppskattade konsekvenserna av propositionen granskas också med hänsyn till andra aktuella och tidigare genomförda sparåtgärder. I den allmänna motiveringen till propositionen konstaterar regeringen att det är svårt att fullständigt bedöma de genomförda sparbeslutens konsekvenser för utbildningsanordnarnas och läroanstalternas huvudmäns verksamhetsförutsättningar. Sakkunniga har uttryckt oro över de kumulativa effekterna av de nu föreslagna och de redan genomförda sparbesluten.

I finansieringslagen föreskrivs om finansiering av sådana verksamheter inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som inte finansieras med finansministeriets åldersklassbaserade statsandel. I propositionen uppskattas att indexfrysningen inom den grundläggande utbildningen ger en inbesparing på 2 miljoner euro i statsandelen. Sparbeslutet är enligt utskottet beklagligt i ett läge där det riksomfattande behovet av bl.a. extra undervisning (tionde klassen)

Betänkande KuUB 12/2017 rd

och förberedande undervisning för invandrare plus utveckling av de här formerna av utbildning är uppenbart.

Den föreslagna inbesparingen för gymnasieutbildningens del uppgår till cirka 4,2 miljoner euro, varav kommunernas självfinansieringsandel utgör cirka 2,5 miljoner euro och inbesparingen i statsandel 1,7 miljoner euro. I fråga om gymnasiet består minskningarna utöver av inbesparingarna år 2014 och 2015 även av de uteblivna justeringarna enligt den uppskattade kostnadsnivån åren 2013 och 2014 samt av den inbesparing som motsvarar indexhöjningen år 2016. Inom gymnasieutbildningen får de kumulativa anslagsminskningarna direkta följder i form av färre antal kurser, större grupper och sammanslagning av enheter. Likaså påverkas sysselsättningen bland lärarna.

De föreslagna inbesparingarna inom den grundläggande konstundervisningen uppgår till 0,5 miljoner euro. I sakkunnigytranden framhålls att det inletts en revidering av läroplanerna. Avsikten är att göra den grundläggande konstundervisningen mer tillgänglig och jämlik i ett regionalt perspektiv, vilket har relevans också för hobbygarantin. Nedskärningen i den grundläggande konstundervisningen strider mot dessa mål. Indexfrysningen kan enligt ett yttrande leda till höjda läsårsavgifter och därmed öka ojämlikheten i fråga om deltagande i grundundervisning i konst.

De permanenta inbesparingarna i statsandelarna till museer, teatrar och orkestrar 2012—2017 uppgår till sammanlagt 20,86 miljoner euro. Dessutom har man åren 2014 och 2016 verkställt besparingar på sammanlagt cirka 1,6 miljoner euro som motsvarar indexhöjningarna. Den ytterligare inbesparing som nu föreslås uppgår till 0,76 miljoner euro.

I sakkunnigytranden understryks det att det immateriella kapitalet stigit fram som en central produktionsfaktor och att kulturtjänsterna i exceptionell grad stimulerar den regionala ekonomin, eftersom merparten av de pengar som anknyter till produktionen och konsumtionen av tjänster blir kvar på de orter där exempelvis teatrarna, orkestrarna eller museerna finns. Utöver de positiva inkomstströmmarna stärker kulturorganisationerna orternas livskraft genom att göra dem mer kända, intressanta och trivsamma. De här effekterna är av stor vikt särskilt för den långsiktiga utvecklingen av orterna, eftersom konkurrensen om företag och kunnigt folk är av central betydelse.

I fråga om museer, teatrar och orkestrar framhålls det enstämmigt i yttrandena bland annat att den pågående revideringen av statsandelssystemet ökar trycket på en höjning av anslagsnivån från och med 2019. Bakgrunden till revideringen är behovet att ordna regelbunden statlig finansiering för nya aktörer och uppgifter. En höjning av den sammanlagda statsandelen med cirka 12 miljoner euro kan korrigera effekterna av de nedskärningar som gjorts på 2010-talet. Samtidigt kan nya aktörer beviljas statlig finansiering och de behövliga strukturerna ses över.

I fråga om det fria bildningsarbetet har den nu föreslagna permanenta inbesparingen en kostnadseffekt på 0,6 miljoner euro. I fråga om folkhögskolor, sommaruniversitet och riksomfattande idrottsutbildningscenter medför indexfrysningen enligt propositionen inga nya besparingar, eftersom de faktiska kostnaderna för dessa med beaktande av besparingarna understiger miniminivån för priset per enhet som föreskrivs i lagen om fritt bildningsarbete (11 b § 2 mom.), varvid indexfrysningen inte påverkar priset per enhet. De föreslagna inbesparingarna hänför sig till folkhögskolorna (0,5 miljoner euro) och studiecentralerna (0,1 miljoner euro).

Betänkande KuUB 12/2017 rd

På 2010-talet har statsandelen och statsunderstöden till medborgarinstituten sänkts tre gånger, dvs. åren 2012, 2015 och 2017. Indexhöjningarna har frysts sedan 2016. Enligt inkomna yttranden har nedskärningarna lett bland annat till minskat antal undervisningstimmar, reducerat kursutbud och färre fast anställda. Nästan alla medborgarinstitut har varit tvungna att höja kursavgifterna. De regionala skillnaderna mellan medborgarinstitutens tjänster har enligt yttrandena ökat, vilket äventyrar värden som är viktiga för instituten, det vill säga deras lokala karaktär och principen att tjänsterna ska finnas nära människorna. Webbstudierna har å sin sida ökat jämlikheten för bland annat invånarna i små byar, men det måste också i fortsättningen vara möjligt att ordna kurser utanför de centrala tätorterna.

Utskottets bedömning i fråga om fortsatta åtgärder

Kulturutskottet instämmer i oron över den kumulativa effekten av de föreslagna sparbetingen och de tidigare sparbesluten och över att besparingarna kommer att få återverkningar på utbildningens kvalitet och den långsiktiga utvecklingen på alla stadier. Utskottet påminner om att riksdagen 2014 godkände ett uttalande där den förutsätter att regeringen noga följer upp vilka verkliga konsekvenser sparbesluten under valperioden har för de kulturella rättigheterna inom undervisnings- och kulturverksamheten och vidtar åtgärder, om framför allt unga människors faktiska och lika möjligheter att få utbildning försämrats. Regeringen ska lämna en utredning i frågan till kulturutskottet före utgången av 2017. (RSv 213/2014 rd — KuUB 15/2014 rd — RP 258/2014 rd.) En utvärdering i ämnet pågår vid Nationella centret för utbildningsutvärdering. Utvärderingen blir klar under 2017. Kulturutskottet ser det som nödvändigt att utvärderingarna fortsätter också efter det i fråga om de sparbeslut som fattats under innevarande regeringsperiod och om beslutens konsekvenser.

Om den gynnsamma ekonomiska utvecklingen ytterligare stärks i slutet av regeringsperioden är det är med tanke på fortsättningen angeläget att i samband med beredningen av varje års budget bedöma möjligheterna att återinföra de olika finansieringsindexen för utbildnings- och kulturväsendet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 99/2017 rd utan ändringar.

Helsingfors 22.11.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sanna Lauslahti saml
medlem Li Andersson vänst
medlem Ritva Elomaa saf

Betänkande KuUB 12/2017 rd

medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Kimmo Kivelä blå
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv (delvis)
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Sami Savio saf
medlem Jani Toivola gröna
medlem Pilvi Torsti sd
ersättare Timo Heinonen saml (delvis)
ersättare Mirja Vehkaperä cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.

Betänkande KuUB 12/2017 rd

Reservation 1

RESERVATION 1

Motivering

I propositionen föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt lagen om fritt bildningsarbete ska ändras så att indexhöjningarna fryses.

I kombination med sparbeting i miljardklassen för utbildning, forskning och kultur bidrar indexfrysningen till att undergräva utbildningssektorn. Återigen lämnar regeringen en proposition som inverkar negativt på utbildningskvaliteten och det enda målet är att minska utbildningsresurserna inom grundläggande utbildning, fritt bildningsarbete, gymnasier och grundundervisning i konst. De offentliga finanserna kan stärkas enbart genom satsningar på kompetens och tillväxt, inte genom nedskärningar. I ett läge där ekonomin stärkts avsevärd och exempelvis skatteintäkterna ökat mer än väntat är indexfrysningarna inte längre motiverade.

I en uppföljande översikt publicerad av Europeiska kommissionen framgår det klart hur de finländska satsningarna på utbildning går i helt motsatt riktning mot referensländerna. Vi måste lägga om kursen.

Som det sägs också i propositionen har utbildningsanordnarna och huvudmännen för läroanstalterna varit tvungna att anpassa sin verksamhet till de tillgängliga resurserna. Det har i praktiken lett till en kraftig regional ojämlikhet, eftersom en del kommuner har kunnat kompensera för nedskärningarna genom att gå in med egna pengar medan andra kommuner inte haft råd med det. Kvaliteten på verksamheten har inte kunnat bibehållas på en hög nivå utan kommunal tilläggsfinansiering till exempelvis gymnasier. Även studerandeavgifterna för fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning har stigit oskäligt mycket. Nedskärningarna har också ökat kommunernas eller enskilda studerandes finansiella ansvar för utbildningskostnaderna.

Marginaliseringen som fenomen har kopplingar till låg utbildningsnivå, svag läskunnighet och ökade skillnader i fråga om studieresultat. Anslag för att motverka detta betalar tillbaka sig många gånger om. Nivån på den grundskola som en gång var världens bästa håller på att rasa.

Finland har gjort tämligen måttliga investeringar i den grundläggande utbildningen, och ständigt läggs allt mer av ansvaret för finansieringen på kommunerna. Tidigare kunde 57 procent av priset per enhet täckas genom statsandel (statens finansieringsandel), men i dag betalar staten inte mer än drygt 20 procent av kostnaderna. Vi ligger i botten jämfört med andra länders satsningar på den grundläggande utbildningen. Ser man till den grundläggande utbildningens andel av BNP måste Finland satsa en miljard euro mer per år på grundläggande utbildning bara för att nå en nordisk genomsnittsnivå.

Den ytterst svaga basfinansieringen av gymnasieutbildningen försämrar förutsättningarna för ett framgångsrikt genomförande av reformerna. De nedskärningar som gymnasierna utsattes för under förra regeringsperioden slog direkt mot undervisningen. Eftersom gymnasierna inte har någon administration som kan krympas har i stället gruppstorlekarna utökats, vilket försvårat införandet av mångsidiga pedagogiska metoder. Likaså har gymnasiernas möjligheter att ordna val-

Betänkande KuUB 12/2017 rd

Reservation 1

bara kurser försämrats, medan självstudierna utan handledning tar större plats. Särskilt studierna i språk som börjar studeras först i gymnasiet äventyras nu, vilket ytterligare reducerar den utbildade befolkningens språkkunskaper. Till och med obligatoriska kurser hålls med så långa mellanrum att det blir svårare att göra upp individuella studieplaner. I värsta fall fördröjs studierna. Samtidigt har enheterna blivit större och rektorernas arbetsbörda vuxit genom sammanslagning av flera rektorstjänster.

Priset per enhet för gymnasieutbildning täcker nu endast 87 procent av kostnaderna. Kommuner-na står själv för de resterande kostnaderna. År 2013 var priset per enhet för gymnasieutbildning 6 730 euro, medan det år 2018 endast kommer att vara aningen över 6 000 euro. I praktiken har det inte gått att spara på lokaler eller andra tjänster, utan man har tvingats inskränka på undervisningen.

Nedskärningarna inom det fria bildningsarbetet märks bland annat i det att medborgarinstitut har slagits samman och enheter lagts ned. Kursavgifterna har stigit. Den utvecklingen fortsätter trots att det livslånga lärandet får ökad betydelse i den pågående omvandlingen av arbetslivet. Det fria bildningsarbetet har fått en större roll i utbildningen av invandrare.

Medborgarinstituten har tvingats gallra ut bland annat kurser som är dyrare att ordna (exempelvis kurser vid öppna högskolan). Likaså har instituten tvingats minska på antalet fast anställda. Överallt i landet har instituten tvingats höja det minimiantal deltagare som krävs för att en kurs ska ordnas. Nästan alla medborgarinstitut har varit tvungna att höja kursavgifterna.

På grund av stigande kursavgifter och ökande avstånd kämpar glesbygden och landsbygden med att alla kurser inte går att ordna. Trots det får kurserna inte planeras så att de hålls enbart i de centrala tätorterna. Å andra sidan har webbkurserna ökat jämlikheten för bland andra invånarna i små byar. De regionala skillnaderna har dock ökat, eftersom institutsverksamhet inte längre kan erbjudas i områden med småbyar. Byskolor har lagts ned, så på grund av bristen på lämpliga lokaler måste kommuninvånarna åka långt för att kunna delta i bildningsverksamheten. Alla har dock inte möjlighet att ta sig till kursplatserna, vilket äventyrar medborgarinstitutets viktiga värden — deras lokala karaktär och principen att tjänsterna ska finnas nära människorna.

Trycket på att höja priserna på utbildningsutbudet i och med indexfrysningarna står i strid med den allt mer varierade och diversifierade befolkningsstrukturen, inte minst i tillväxtområden och i regioner med invandring, och slår mot utbildningsmöjligheterna för underrepresenterade befolkningsgrupper i hela landet. De ackumulerade sparbetingen kommer att göra det svårt att nå effektivitetsmålen i budgetpropositionen, enligt vilka kunskapsbasen inom vuxenutbildningen ska breddas och 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildningen årligen.

Museerna, teatrarna och orkestrarna har utsatts för inbesparingar och indexfrysningar sedan 2012. Exempelvis år 2012 var medlemsorkestrarnas sammanlagda statsandel 20 949 968 euro, medan siffran 2016 var 19 620 214 euro. Det är en minskning på 6,35 procent. När man beaktar att den till lagen kopplade indexhöjningen borde ha utökat statsandelen, har indexfrysningarna sedan 2012 lett till en minskning på 17,64 procent för orkestrarnas del. Sammanlagt har statsandelen för museer, teatrar och orkestrar sänkts med 8,48 miljoner euro.

Betänkande KuUB 12/2017 rd

Reservation 1

Propositionen saknar en bred bedömning av sparbeslutets konsekvenser, vilket är en allvarlig brist. Regeringen föreslår stora och permanenta nedskärningar inom museibranschen, konsten, kulturen och det fria bildningsarbetet utan att ha någon uppfattning om hur försämringarna påverkar exempelvis den sociala välfärden, kulturarvet, utvecklingen av det mångkulturella samhället, turismen och andra näringar eller sysselsättningen i olika delar av landet.

En revidering av läroplanen för grundläggande konstundervisning har inletts. Avsikten är att göra grundundervisningen i konst mer tillgänglig och jämlik i regionalt avseende. I fråga om ordnandet av undervisning finns det för närvarande stora skillnader mellan olika regioner och konstformer. Målet att främja tillgången till grundläggande konstundervisning är ytterst viktigt och kan i bästa fall ha stor betydelse också för hobbygarantin. Nedskärningen i den grundläggande konstundervisningen strider mot dessa mål. Det väsentliga när det gäller tillgången till grundläggande konstundervisning är att basfinansieringen är tillräcklig. Extra finansiering inom ramen för spetsprojekt är inte ett tillräckligt effektivt förfarande i ett läge där resurserna för grundläggande konstundervisning skärs ner. Indexfrysningen kommer obönhörligen att leda till höjda läsårsavgifter och därmed öka ojämlikheten i fråga om deltagande i grundundervisning i konst. Det är redan nu tydligt att den låga basfinansieringen har lett till höjda studierelaterade avgifter.

Som en pendang till utgiftssänkningarna i statsbudgeten kommer städerna, regionerna och staten samtidigt att förlora en hel del inkomster. En direkt förlustpost uppstår genom att serviceinkomster från museerna och andra kulturorganisationer uteblir. Jämfört med det är inkomstförlusten mångdubbel för den regionala ekonomin. Det har konstaterats att kulturtjänsterna är exceptionellt viktiga för en livaktig regional ekonomi. Merparten av de pengar som anknyter till produktionen och konsumtionen av tjänster blir nämligen kvar på de orter där exempelvis teatrarna, orkestrarna eller museerna finns. Utnyttjandet av tjänster sätter pengarna i rullning särskilt i små och medelstora företag i närheten av kulturinrättningarna.

Enligt de senaste utredningarna (bl.a. Anne Brunilas arbetsgrupps rapport "Den kreativa ekonomin och skapandet av immateriellt värde som spetsområden") är nationens konkurrenskraft inte beroende enbart av de traditionella produktionsfaktorerna, utan också det immateriella kapitalet har stigit fram som en viktig produktionsfaktor. En växande del av investeringarna riktar i dag in sig på immateriellt kapital, som i hög grad driver på tillväxten och produktiviteten. Kulturens andel av nationalinkomster ökar ständigt.

Ett nytt statsandelssystem torde träda i kraft 2019 Enligt beräkningar gjorda av intresseorganisationerna bakom museerna, teatrarna och orkestrarna skulle ett extra anslag på 12 miljoner euro rätta till konsekvenserna av de nedskärningar som gjorts på 2010-talet. Samtidigt skulle det bli möjligt att göra de behövliga strukturella förändringar och låta nya aktörer få ta del av finansieringen.

Vi motsätter oss indexfrysningarna, för de tär på finansieringen av viktig basservice och urholkar den för gott. Anpassningen av verksamheten i kombination med andra nedskärningar som direkt drabbar utbildningen kommer att leda till permitteringar, förbud att anställa vikarier, större gruppstorlekar, mindre valfrihet och mindre kvantitet i undervisningen. Allra värst drabbar nedskärningarna de unga som hotas av utanförskap.

Betänkande KuUB 12/2017 rd
Reservation 1

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors 22.11.2017

Jukka Gustafsson sd
Li Andersson vänst
Pilvi Torsti sd
Jani Toivola gröna
Mikaela Nylander sv

Betänkande KuUB 12/2017 rd

Reservation 2

RESERVATION 2

Motivering

I propositionen föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt lagen om fritt bildningsarbete ska ändras. Statsrådet har beslutat att frysa indexhöjningarna på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde åren 2016—2019 som en del av de statsekonomiska anpassningsåtgärder som statsrådet fattat beslut om. Enligt förslaget genomförs för 2018 med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet en besparing som motsvarar indexhöjningarna i fråga om finansieringen av de verksamheter inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som omfattas av indexhöjningen. Enligt förslaget görs indexhöjningen för museer, teatrar och orkestrar och grundläggande konstundervisning samt gymnasieutbildning kalkylmässigt år 2018, men en motsvarande besparing beaktas i eurobeloppen som minskar de genomsnittliga priserna per enhet för varje kulturinstitutions- och utbildningsform med ett belopp som motsvarar indexhöjningen. På motsvarande sätt föreslås att lagen om fritt bildningsarbete ändras så att avdrag som motsvarar indexhöjningen för 2018 görs i de genomsnittliga priserna per enhet för läroanstalter inom fritt bildningsarbete. Enligt förslaget ska besparingarna som motsvarar indexhöjningar bli bestående. Dessutom föreslås att bestämmelsen om statsunderstöd för bibliotek i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet justeras till följd av ändringen av bibliotekslagstiftningen. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Läroanstalter inom fritt bildningsarbete är folkhögskolor, medborgarinstitut, studiecentraler, idrottsutbildningscenter och sommaruniversitet. Sannfinländarna menar att det fria bildningsarbetets betydelse för den andliga vitaliteten accentueras särskilt i ekonomiskt ansträngda tider. Samarbetet med vuxenutbildningscentrerna måste utökas så att kursutbud inom fortbildningen kan ordnas också vid eller av skolorna inom det fria bildningsarbetet. Folkhögskolorna, medborgarinstituten och arbetarinstituten, sommaruniversitetet och andra liknande läroinrättningar möter varje år flera miljoner medborgare.

Propositionen äventyrar den regionala jämlikheten inom den undervisning som ges inom det fria bildningsarbetet. Situationen tillspetsas av att det fria bildningsarbetet har få deltagare i glesbygden. Det är därför särskilt utmanande att finansiera verksamheten genom deltagar- och kursavgifter.

Läroinrättningarna inom det fria bildningsarbetet måste i fortsättningen i ökande grad utnyttjas för att ge handledning till utbildningar på andra stadiet och för att själva ge utbildning på andra stadiet samt för att ordna specialutbildning och fortbildning. Likaså krävs ökat samarbete med vuxenutbildningscentrerna. Vi stöder alltså inte de föreslagna frysningarna av indexhöjningarna. Vi vill också påminna om att kompetens och högklassigt ordnad utbildning med tillräckliga resurser lägger grunden för Finlands framgångar på lång sikt. Högkonjunkturen borde ge positivt utslag på utbildningsanslagen i stället för att leda till nedskärningar.

Vi känner oro för den utveckling som propositionen leder till inom den grundläggande utbildningen. De inbesparingar som föreslår påverkar också gymnasieutbildningen. Det leder till att

Betänkande KuUB 12/2017 rd
Reservation 2

vissa gymnasier direkt måste reducera kursutbudet och eventuellt till sammanslagning av gymnasier och till växande gruppstorlekar. Det äventyrar den regionala jämlikheten inom utbildningsområde. Dessutom har det ökande antalet asylsökande lett till ett växande behov av och större kostnader för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. Följden är att den övriga utbildningen har fått mindre resurser.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors 22.11.2017

Ritva Elomaa saf
Sami Savio saf